

Intervju med Christina Bretz, Sundby gård, den 10 augusti 2004 av Carl Gunnar Jansson (152)

Pärm i4:15 Katalog: Intervjuer/Gudrun 2008 (ukf12/9)

Christina och Ove Bretz arrenderar Sundby gård, i Västra Ryd av Fortifikationen. Ove är utbildad lantmästare och har haft föräldragård utanför Strängnäs. När föräldragården såldes hamnade vi här. Christina har inte jordbruksbakgrund, men sedan hon gifte sig har hon deltagit i gårdsdriften, som har 120 mjölkkor och stor spannmålsproduktion. Tidigare ägnade hon sig åt handel och textil i Västergötland. Hon är från Borås.

Arrendet är stort och Christina är ansvarig för djuren och bokföringen. Ove och sonen Johan sköter spannmålsproduktionen. Tidigare hade Ove en kompanjon och Christina var inte inblandad i deras verksamhet, utan har drivit sitt företag med djuren på egen hand. Då sonen kommit hem och kompanjonen lämnat, kommer man i fortsättningen att driva hela gården som ett företag. Sonen kommer att ägna sig åt maskinerna och Christina och Ove har hand om djuren. Så tror Christina att fördelningen kommer att bli.

På ett så stort arrende är man tvungen att ha djur. Man får inte odla spannmål på mer än 200 hektar, sedan skall det vara gräsbärande marker som Militären kan öva på. Gräset skördas någon gång om året och det vi inte behöver för egen djurproduktion säljer vi till hästfolk. Eftersom markerna är litet förvuxna, passar det inte för mjölkkor, medan det är lämpligt grundfoder för dikor. Vi har åtagit oss en viss areal, som vi skall hålla öppet. Vi har en anställd och lite extra folk vid skörd. Vi skulle inte klara oss själva, då arrendet är stort, med mycket körande och tungt arbete.

Sundby gränsar till Lövsta och vi har även området där stridsövningen förekommer. Där kan inte djuren beta, men vi har ansvar för marken. Just nu pågår slåtter, men vi har höstvetete, vårvetete, havre och ärter till korna. Skörden står för dörren. Ove och Christina börjar sin dag tidigt och har planeringstid på kontoret fram till klockan 8, då den anställda kommer. En fin dag som idag håller man sedan på ute på fältet till daggen kommer vid 8-9-tiden.

Just nu i augusti är det en lugn period med djuren, då man mest ser till att de finns på plats och har vatten.. Men vid kalvningen i mars och april blir det mera tid utomhus för Christina.

För Ove var det ett måste att fortsätta i den här branschen. När vi sålde gården i Strängnäs hade jag ett företag i Eskilstuna, men jag har alltid varit intresserad av djur ända sedan jag var ung. Även om jag var stadsflicka var jag mycket på landet hos goda vänner. Nackdelen är att det är tungt och man är aldrig riktigt ledig. Även om man har sin frihet finns bundenheten, när man har djur. En spannmålsbonde är friare. Har man ansvar för djur kan man sällan åka bort.

En nackdel är att man är arrendator och inte äger marken. Man kan inte driva företaget som man vill. Vi behöver investera i djurbyggnader t ex. och det är ett stort problem. Militären är inte ovillig, men det blir kostsamt, då de skall göra det i sin regi. Äger man kan man ta lån och bygga själv och har en helt annan handlingsfrihet. Reglerna för djurhållning är så strikta att man knappast kan leva upptill dem. Flera gårdar har slutat med djur. Det är inte ett rum och kök och dusch som gäller för en ko.

Kvaliteten på gräset är viktigt och man tar olika vallar för mjölkorna och ungdjuren. Helst skall slåttarna vara avklarade före midsommar. Det är andra skörden som pågår nu i augusti. Gården köper inget foder. Vinterhalvåret är litet lugnare och då har man mer fritid. Arrendet vid Sundby är så stort att det bär en familj. Christina har haft en designfirma och är konstintresserad. Hon har gått mycket kurser och läst på Universitetet.

Arrendet är ett 5-års kontrakt, som löper på 10 år om det inte sägs upp. Det är svårt att veta något om framtiden eftersom Militären står inför stora besparingar.. Militären blir ju fler nu på I 1, då de satsat på Internationell trupp, så vi tror att de närmsta 10 åren är tryggade. Men längre vågar man inte se. Man har stark ställning som arrendator. Man kan inte bli uppsagd, men det är naturligtvis enklare att äga sin mark. Arrendet förhandlas fram.

Västra Ryd var en betydande ort med alla de stora godsena, som nu blev spolierade genom Militären. Christina menar att folk inte har förståelse för lantbruket. Sverige är ju inget jordbrukarland. Det är ingen väljargrupp som staten behöver ta hänsyn till. Jordbrukare i Italien och Frankrike har mycket större tyngd, men vi i Sverige skall vara hela Europas förebild, vilket blir för mycket. Man gullar till det och gör Sörgården av något, som är mycket tuffare än så. De ekonomiska intressena kan kollidera med djurskydd. Det är ganska tufft för både bonden och kossan. Förståelsen för lantbruket är större ute i landet, än i närheten av storstäder.

Vi vill ha betalt för produktionen och inte endast för landskapsvård. Man skulle önska en medveten konsument, som var villig att betala för öppna marker och god kvalitet. Det känns en skillnad om det är borgerlig eller socialistisk ledning i landet, när det gäller jordbruksfrågor. Man känner inte stöd från staten, utan konsumentintresset är billig mat.

Förhållandet till Militären är gott, men deras organisation är stelbent och när de skall göra något blir kostnaderna väldigt höga. Skulle man bygga nya djurhallar, skulle kostnaderna för räntorna läggas ovanpå arrendet och det kan man inte bära med tanke på att jordbrukspolitiken är så osäker. Både staten och EU kan ju förändra, utan att man kan göra något. Christina är emot bidrag, men anser att man måste ha en aktiv jordbrukspolitik i landet för att kunna klara alla krav. Utan bidragen och tullarna skulle det inte gå ihop. Christina gillar inte EU, men nu finns de där och det kommer att betyda att det blir väldigt få enheter kvar.

Det är mycket positivt med Militären på så sätt att vi lever i en skyddad värld. Det känns tryggt att bo här, tack vare Militären.

Bro den 12 februari 2008 Gudrun Sandén